

Трофимович Л. В., к.і.н., (Академія Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного).

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ СОЮЗУ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ (1914 – 1918)

Союз визволення України вніс вагомий внесок у розвиток українського визвольного руху, піднесення національної свідомості та культури українського народу. Його міжнародно-інформаційна діяльність сприяла ознайомленню світової спільноти з прагненням української нації до відродження власної державності, входження у систему міжнародних відносин.

У політичній програмі діячі СВУ головною метою своєї діяльності проголосили побудову самостійної України. На шляху до її здійснення він змушений був спиратися на підтримку Австро-Угорщини та Німеччини, адже Російська імперія була визначена головним ворогом СВУ та українців. Однак, ні Австро-Угорщина, ні Німеччина не заявляли про цілковиту підтримку СВУ та його дипломатичної акції.

Незважаючи на це, діячі СВУ все ж таки отримували від австрійського уряду кошти, що і дало можливість розгорнути інформаційно-дипломатичну діяльність у країнах Європи. За фінансової підтримки останнього Союз відкрив свої представництва у багатьох державах, організував видання друкованих органів, на сторінках яких популяризував та пропагував українське питання. Крім преси, він видавав праці, брошури, статті українських вчених, письменників, політичних діячів, самих членів СВУ з історії України, життя українців під владою Австро-Угорської та Російської імперій. Завдяки цьому, європейська громадськість значною мірою відкрила для себе український народ з його дивовижною історією. Адже до останнього часу перед війною до широких кіл континенту не доходила інформація про українців, а якщо і з'являлися поодинокі публікації, то переважно вони були проросійськими або пропольськими і заперечували самотність українського народу та його право мати власну державу.

До реальних результатів дипломатичної діяльності Союзу потрібно віднести створення мережі його представництв за кордоном. Його діячі працювали у Німеччині, Англії, Італії, Швеції, Норвегії, Швейцарії, США, Болгарії, Румунії, Чехії, Туреччині.

Налагодження міжнародних контактів стало одним з найважливіших завдань СВУ на шляху до самостійної України. Про певний успіх у цьому напрямку свідчив, зокрема, той факт, що під час зустрічі його представника М. Меленевського з міністром закордонних справ Німеччини Талат-Беєм у листопаді 1914 р. останній заявив: «Висока Порта, так само, як кабінети берлінський і віденський, визнає необхідність увільнення країни з-під російського панування; коли Росія буде побита,

правительство Отоманське допоможе українському народові створити незалежну державу».

Значну увагу Союз приділяв налагодженню стосунків між слов'янськими народами, інформував їх про український національно-визвольний рух. Як і він, так і політичні організації слов'янських країн, намагалися здобути незалежність для своїх народів чи реалізувати певні національні інтереси. З огляду на особливості геополітичних інтересів порізного складались стосунки СВУ з політичними організаціями та урядовими чинниками згадуваних країн.

Для реалізації поставленої мети Союз зоблігував усі свої сили та засоби, якими володів. Крім функціонуючих друкованих органів – „Вістника СВУ”, „Ukrainische Nachrichten” та „La Revue Ukrainienne”, він видав значну кількість книжок, статей, брошур німецькою, французькою, англійською, італійською, турецькою, румунською, чеською, болгарською мовами про Україну, її історію, визвольні змагання. Це сприяло значному зацікавленню європейської громадськості українським питанням і Україною загалом. Свідченням цього стала поява на сторінках зарубіжної преси численних матеріалів про українців та діяльність СВУ.

Інформаційно-пропагандистська праця Союзу визволення України зробила значний внесок у справу підготовки європейської політичної й громадської думки до відновлення української державності, сприяла ознайомленню зарубіжної спільноти з державотворчими традиціями в Україні, історією, культурою, побутом українського етносу.

1. Дорошенко Д. Мої спомини про недавнє минуле (1914-1918). – Львів, 1923. – Ч.1. Галицька руїна 1914-1917 рр. – 1923. – 131 с.
2. Союз Визволення України 1914-1918. Відень. Збірник спогадів. – Нью-Йорк, 1979. – 197 с.
3. Будков Д., Веденєв Д. Слово правди про Україну. Міжнародно-інформаційна діяльність Української держави. 1917-1923 рр. – К., 2004. – 204 с.
4. Дорошенко Д. Історія України 1917-1923 рр. – Нью-Йорк, 1954. – Т.1. Доба Центральної Ради. – 437 с.
5. Левицький К. Історія визвольних змагань галицьких українців з часу світової війни 1914-1918. – Львів, 1929-1930. – Ч. 1-3. – 776 с.
6. Патер І. Союз визволення України: проблеми державності і соборності. – Львів, 2000. – 346 с.
7. Патер І. Союз визволення України та українське питання в політиці Центральних держав 1914-1918 рр. // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів, 1997. - Вип. 3-4. – С. 141-162.
8. Романюк Р. Українська державність в європейській політичній думці початку ХХ ст. – Львів, 2003. – 214 с.